

Filozoficzne i społeczne aspekty sportu i turystyki

Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie
Polskie Towarzystwo Nauk Społecznych o Sporcie

Monografia naukowa

Filozoficzne i społeczne aspekty sportu i turystyki

Redakcja naukowa

Jerzy Kosiewicz, Eligiusz Małolepszy, Teresa Drozdek-Małolepsza

Częstochowa 2016

Recenzenci naukowi
dr hab. prof. AWF Marek Kazimierczak
dr hab. Tomasz Michaluk

Redaktor naczelny Wydawnictwa
Andrzej Miszczak

Skład i łamanie tekstu
Munda Maciej Torz

Korekta
Sebastian Surendra

Projekt okładki
Sławomir Sadowski

© Copyright by Akademia im. Jana Długosza, Częstochowa 2016

ISBN 978-83-7455-483-1

Wydawca
Wydawnictwo im. S. Podobińskiego
Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie
42-200 Częstochowa, ul. Waszyngtona 4/8
tel. 34 378 43 29, fax 34 378 43 19
e-mail: wydawnictwo@ajd.czyst.pl

Spis treści

Wstęp	7
-------------	---

Filozofia sportu

Jerzy Kosiewicz Sport zawodowy, widowiskowy i olimpijski w kontekście pojęć <i>spirituality</i> i <i>spiritualism</i> oraz etyki normatywnej	13
Maria Zowisło Sport jako sekularne święto – od antycznego mitu do współczesnego rytuału	45
Tomasz Michaluk, Krzysztof Pezdek Rozproszone wydarzenia sportowe. Podmiotowość i cielesność w e-sportach	55
Joanna Femiak Cielesność jako horyzont i źródło doświadczenia człowieka w rozważaniach filozoficznych Jana Patočki	65
Robert Dobrowolski, Katarzyna Salamon-Krakowska Estetyka cielesnego doświadczenia	79
Michał Mazurkiewicz Rytuał religijny w sporcie – perspektywa polska	87

Pedagogika i socjologia sportu

Jan Oździński, Mariusz Posłuszny Społeczne wartości aktywności ruchowej w perspektywie interkulturowej ..	101
Michał Lenartowicz „Dziś będę Polakiem”. Migracje sportowe i zmiany obywatelstwa przez wy- czynowych sportowców	117
Julia Murrmann Dziennikarski język sportu a założenia olimpizmu: stan obecny i wyzwania. Próba diagnozy na podstawie analizy internetowych relacji sportowych	127
Dorota Pawlik Mitopraktyka na przykładzie prastarej gry sportowej Maorysów KI-O-RAHI	149

Jakub Niedbalski	
Usytuowanie sportu w doświadczeniach osoby niepełnosprawnej – podejście narracyjno-biograficzne w badaniach procesu rehabilitacji społecznej ..	159
Małgorzata Tomecka	
Kalistenika – z więzień na stadiony	175

Zarządzanie w sporcie

Michał Słoniewski	
Znaczenie igrzysk olimpijskich w Moskwie i Soczi w kontekście stosunków międzynarodowych	187
Andrzej Smoleń, Zbigniew Pawlak	
Strategie marketingowe zawodowych klubów sportowych	197
Zbigniew Pawlak, Andrzej Smoleń	
Uwarunkowania prawne działalności zawodowych klubów sportowych w Polsce	211
Andrzej Wartecki	
Determinanty decyzji gospodarczych w biznesie sportowym i rekreacyjnym – teoria i praktyka	225
Aneta Rejman	
Instytucja zakazu klubowego oraz zakazu wstępu na imprezę masową w świetle obowiązujących uregulowań prawnych – wybrane aspekty	241

Turystyka i rekreacja fizyczna w teorii i praktyce

Dorota Światała-Trybek	
Turystyka miejsc pamięci – zwrot ku lokalności	253
Barbara Pabian	
Dziedzictwo przemysłowe na usługach turystyki industrialnej: na przykładzie dzielnicy Raków w Częstochowie	265
Jacek Kraś	
Reklamacja imprezy turystycznej jako wyraz ochrony praw klienta	279
Joanna Ząbkowska-Para	
Wartości i kierunki rozwoju wypoczynku	291
Katarzyna Myśliwska	
Dbałość o urodę w budzenie czasu	303
Zygmunt Sawicki	
Wybrane elementy rekreacyjnej aktywności sportowej bawarskiej młodzieży szkolnej w świetle uwarunkowań płciowych i środowiskowych	313

Wstęp

Oddajemy do rąk czytelników pracę zbiorową *Filozoficzne i społeczne aspekty sportu i turystyki*. Jest ona kolejnym świadectwem aktywności Polskiego Towarzystwa Nauk Społecznych o Sporcie, które powstało 19 października 2009 r. w Warszawie. Przypominamy, że jego siedzibą jest Zakład Filozofii i Socjologii AWF w Warszawie oraz że pierwszym prezesem został prof. dr hab. Jerzy Kosiewicz, a w 2014 r. wybrano go na kolejną kadencję.

Prezentowana monografia jest też potwierdzeniem głównego celu Towarzystwa, którym jest rozwijanie i upowszechnianie wiedzy między innymi o charakterze filozoficznym, socjologicznym, psychologicznym, pedagogicznym, historycznym dotyczącej kulturowych, antropologicznych, aksjologicznych, moralnych, estetycznych, wychowawczych oraz organizacyjnych założeń szeroko i rozmaicie pojmowanego sportu zarówno w perspektywie dziejowej, jak i współczesnej. Aktywność poznawcza Towarzystwa obejmuje i badania teoretyczne, i empiryczne, związane z jednej strony ze sportem wyczynowym (olimpijskim, zawodowym, widowiskowym) i turystyką wysoko kwalifikowaną, z drugiej zaś ze sportem dla wszystkich obejmującym rekreację ruchową, rekreacyjne formy turystyki, sport amatorski, sport powszechny, sport masowy, sport szkolny, wychowanie fizyczne, wychowanie fizyczne oraz sport osób niepełnosprawnych, gry i zabawy.

Towarzystwo – i związane z nim inicjatywy wydawnicze – stanowią istotne wyzwanie poznawcze integrujące wysiłki przedstawicieli polskich środowisk akademickich, zajmujących się szeroko rozumianym sportem z punktu widzenia nauk społecznych.

Wydano dotychczas następujące prace zbiorowe:

1. Cynarski W., Kosiewicz J., Obodyński K. (red. nauk.), *Kultura fizyczna i sport w zwierciadle nauk społecznych*, Wyd. Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2012.
2. Cynarski W., Kosiewicz J., Obodyński K. (red.), *Sport in the Context of Social Sciences*, Wyd. Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2012.
3. Kosiewicz J., Michaluk T., Pezdek K. (red. nauk.), *Nauki społeczne wobec sportu i kultury fizycznej*, Wyd. Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, Wrocław 2013.
4. Kosiewicz J., Kazimierczak M. (red. nauk.), *Sport i turystyka. Uwarunkowania historyczne i wyzwania współczesności*, Wyd. Akademii Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu, Poznań 2013.
5. Zowisło M., Kosiewicz J. (red. nauk.), *Sport i turystyka w zwierciadle wartości społecznych*, Wyd. Akademii Wychowania Fizycznego im. Bronisława Czecha w Krakowie, Kraków 2015.

W najnowszej monografii zamieszczono 23 rozdziały. Siedem wywodzi się z Warszawy, po trzy z Katowic i Wrocławia, po dwa z Krakowa, Poznania i Rzeszowa, a po jednym z Kielc, Łodzi, Opola i Zakopanego.

Problematyka prac zawartych w monografii została podzielona na cztery części: *Filozofia sportu*, *Pedagogika i socjologia sportu*, *Zarządzanie w sporcie* oraz *Turystyka i rekreacja fizyczna w teorii i praktyce*. Część pierwsza składa się z sześciu rozdziałów. Pierwszy z nich, autorstwa Jerzego Kosiewicza, odnosi się do sportu zawodowego, widowiskowego i olimpijskiego w kontekście pojęć *spirytuality i spirytualizmu* oraz etyki normatywnej. W drugim rozdziale Maria Zowisło scharakteryzowała z dużym znanstwem sport jako postać sekularnego święta. Rozważała tę postać *sacrum* w ujęciu diachronicznym – począwszy od antycznego mitu do współczesnego rytuału. W trzech kolejnych pracach, których autorami są Tomasz Michaluk i Krzysztof Pezdek; Joanna Femiał; Robert Dobrowolski i Katarzyna Salamon-Krakowska, rozważano w sposób bardzo kompetentny problematykę cielesności w kontekście zróżnicowanej aktywności fizycznej. W ostatnim rozdziale Michał Mazurkiewicz omówił interesująco formy rytuału religijnego, którymi nasycony jest polski sport.

W części poświęconej *Pedagogice i socjologii sportu* zamieszczono sześć rozdziałów. Otwiera ją praca Jana Oździńskiego i Mariusza Posłusznego poruszająca wszechstronnie zagadnienia społecznych wartości aktywności ruchowej w perspektywie interkulturowej. Z kolei Michał Lenartowicz odniósł się w drugim rozdziale do istotnych kwestii związanych z problematyką migracji sportowych i zmian obywatelstwa przez wyczynowych sportowców. Tekst Julii Murrmann dotyczy natomiast diagnozy dziennikarskiego języka sportu w kontekście założeń olimpizmu. Podstawę jej dociekań analitycznych stanowiły internetowe relacje sportowe. Dorota Pawlik omówiła gruntownie i pasjonująco zagadnienie mitopraktyki na przykładzie tradycyjnej prastarej gry sportowej Maorysów. W dwóch ostatnich rozdziałach tej części Jakub Niedbalski opisał rolę społeczną i znaczenie funkcjonalne sportu w procesie socjalizacji osoby niepełnosprawnej, natomiast Małgorzata Tomecka odniosła się do zagadnień kalisteniki.

W kolejnej części pracy, pt. *Zarządzanie w sporcie*, zamieszczono pięć publikacji. W pierwszej Michał Słoniewski przedstawił międzynarodowe znaczenie igrzysk olimpijskich w Moskwie i Soczi. Dwa kolejne rozdziały, Zbigniewa Pawlaka i Andrzeja Smolenia, poruszają zagadnienia działalności zawodowych klubów sportowych. Tekst Andrzeja Warteckiego charakteryzuje determinanty decyzji gospodarczych w biznesie sportowym i rekreacyjnym w teorii i praktyce. Ostatni tekst w tej części, autorstwa Anety Rejman, dotyczy założeń związanych z zakazem klubowym oraz zakazem wstępu na imprezę masową w świetle obowiązujących uregulowań prawnych.

W ostatniej części, zatytułowanej *Turystyka i rekreacja fizyczna w teorii i praktyce*, zaprezentowano sześć interesujących prac. Dwa pierwsze rozdziały odnoszą się do turystyki kulturowej. W pracy Doroty Światały-Trybek poruszono zagadnie-

nia turystyki do miejsc pamięci, natomiast w tekście Barbary Pabian zwrócono uwagę na dziedzictwo przemysłowe na usługach turystyki industrialnej. Tekst Jacka Krasia dotyczy problematyki reklamacji imprezy turystycznej jako wyrazu ochrony praw klienta. W kolejnych pracach Joanna Ząbkowska-Para zaprezentowała wartości i kierunki rozwoju wypoczynku, a Katarzyna Myśliwska wskazała na wymiar czasowy dbałości o urodę. Tę część monografii zamyka praca Zygmunta Sawickiego komentująca relacje zachodzące między rekreacją fizyczną bawarskiej młodzieży szkolnej a uwarunkowaniami płciowymi i środowiskowymi.

Dziękujemy serdecznie wszystkim Autorom za przyjęcie zaproszenia do wspólnej monografii. Jest ona przeznaczona nie tylko dla specjalistów z zakresu nauk społecznych o sporcie i studentów, ale również dla wszystkich osób zainteresowanych szeroko pojmowanym sportem i turystyką. Odnosi się to zarówno do teoretyków, jak i praktyków – trenerów, instruktorów, działaczy, kibiców, animatorów turystyki, którzy pragną zwrócić uwagę nie tylko na kulturowe uwarunkowania sportu i turystyki, ale także na kwestie bardziej szczegółowe, dotyczące symboliki, estetyki i etyki, oddziałujące w sposób znamieny na relacje społeczne.

Redaktorzy

Jerzy Kosiewicz, Eligiusz Małolepszy, Teresa Drozdek-Małolepsza